

En minskad skolpeng hotar sverigefinska skolornas existens

Sverigefinländarnas delegation är ytterst oroad över framtiden för utbildningen som de fristående Sverigefinska skolorna i Stockholm, Kista, Upplands Väsby, Botkyrka och Eskilstuna bedriver, om regeringen beslutar om minskad skolpeng till alla friskolor.

De Sverigefinska skolorna är icke vinstdrivande, idéburna verksamheter. Eleverna ges utbildning som leder till aktiv tvåspråkighet i finska och svenska, vilket är något som eleverna inte kan få någon annanstans i Sverige.

Finska är ett nationellt minoritetsspråk i Sverige och finskan ska värnas och barnen ska ges möjligheter till att utveckla sitt modersmål enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Detta görs på de Sverigefinska skolorna vilka bär nästan hela ansvaret för undervisningen i och på finska i Sverige. Dessa skolor bär ett stort minoritetspolitiskt och samhällligt ansvar i Sverige.

Regeringens beslut om minskad skolpeng skulle riskera **existensen** av dessa skolor och leda till att den tvåspråkiga undervisningen på finska och svenska försvinner helt i Sverige.

Europarådet har i sina utredningar ett flertal gånger krävt att Sverige förbättrar modersmålsundervisningen samt **utökar den tvåspråkiga undervisningen** på de nationella minoritetsspråken. Sverigefinländarnas delegation vill lyfta följande ur Sveriges sjunde rapport till Europarådet 2019-06-04:

“Ministerkommittén har vidare rekommenderat att Sverige ska stärka utbildningen när det gäller samtliga nationella minoritetsspråk genom att anta en övergripande och strukturerad strategi som utgår från såväl de minoritetsspråkstalandes behov som situationen för respektive språk.”

Sverigefinländarnas delegation finner att regeringens förslag **inte** stärker utbildningen i nationella minoritetsspråket finska, utan försvagar den ytterligare och att det fortfarande saknas en övergripande och strukturerad strategi för detta på nationell nivå.

Skollagen bygger på att villkoren ska vara lika mellan fristående och kommunala skolor.

Sverigefinländarnas delegation anser att det är nödvärdigt att kunna se skillnad mellan idéburna skolor och vinstutdelande skolor och vill återigen lyfta frågan om sverigefinska minoritetsskolor borde vara statligt finansierade i **likhet med**

sameskolorna för att Sverige kan trygga överlevnaden och utvecklingen av minoritetsspråket finska.

Våra synpunkter på utredningen “En mer likvärdig skola - minskad skolegregation och förbättrad resurstilldelning” (SOU 2020:28)

I Svenskt Näringslivs empiriska granskning av Åstrandsutredningens analyser och slutsatser **Friskolorna och skolkostnaderna oktober 2020**, uppdaterad 6 nov 2020 skriver PhD Gabriel Heller-Sahlgren bl.a. följande:

”Utredningen föreslog att kommuner ska kunna göra ett avdrag i beräkningen av skolpengen till fristående grundskolor för att kompensera sina skolor för de merkostnader som uppstår på grund av behovet av överkapacitet vid elevvariationer, istället för att inkludera dessa kostnader i det övergripande myndighetsansvaret som man gör idag. När elevkullarna ökar påstås kommunernas kostnader minska på grund av högre kapacitetsutnyttjande, och när elevkullarna minskar påstås kommunernas kostnader öka på grund av lägre kapacitetsutnyttjande. Likaså menar man att kommunala skolor måste ha en viss överkapacitet för lokal variation, som uppstår när exempelvis nya elever flyttar in. Fristående skolor antas anpassa sig i lägre utsträckning till dessa elevvariationer. Dagens regelverk, med fokus på likabehandling, anses därför leda till överkompensation av fristående skolor. ”

Svenskt Näringslivs granskning av utredningens analyser visar följande:

- 1. Det finns inget tydligt stöd för utredningens grundantagande att fristående skolor anpassar sig i lägre grad än kommunala skolor till variationer i elevunderlaget.**
- 2. Utredningen överskattar merkostnaderna som påstås uppstå vid variationer i antalet elever.**
- 3. Utredningens överslagsberäkningar av likvärdigheten i finansieringen av fristående och kommunala skolor är missvisande.**

Med korrigerade data tyder analysen istället på att kommunala skolor överkompenserades under 2010-talet totalt sett – även när man tar hänsyn till merkostnader som påstås uppstå vid elevvariation, för vilka kommunala skolor i praktiken alltså redan idag tycks ersättas inom ramen för myndighetsansvaret.

Överkompensationen är framförallt tydlig under senare år.

Överkompensationen av kommunala grundskolor under senare år beror i sin tur på att kommunerna drar ner på sin egen finansiering när de får mer

statsbidrag, både när elevkullarna ökar och när de minskar. Fristående skolor minskar kommunernas skolkostnader och kommunerna tjänar därför finansiellt på att ha fler elever som går i fristående skolor.

Rapporten visar således att utredningens förslag om att tillåta ett skolpliktsavdrag i beräkningen av skolpengen inte är grundat i tillräcklig empiri.

Sverigefinländarnas delegation stödjer rapportens slutsats att det saknas erforderlig empiri i utredningens förslag och anser att man inte ska basera lagstiftning på utredningens analyser.

2022-02-02

Sverigefinländarnas delegation

Eivor Olofsson
Ordförande